

36. Sanatta Eurythmy Yapı ve Beğeni Yargısı¹

Ayşe ÖZTÜRK²

APA: Öztürk, A. (2024). Sanatta Eurythmy Yapı ve Beğeni Yargısı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö15), 668-682. **DOI:** <https://zenodo.org/record/13825269>

Öz

Sanat eserlerinin özündeki anlamı, kavrama ve yorumlamada farkındalık yaratmayı amaçlayan sanatçılar, düş, algı ve duyumsamalarını sorgulayıp biçimlendirirken uyum, denge, hareket, ritim, harmoni gibi biçimsel ilkeleri estetik algı yetkinliğiyle somutlaştırırlar. Yapıtlarda kurulan öz- biçim ilişkisi, bütünlük ve estetik düzen yaratımı, eurythmy ilkelerinin yansıtılmasıyla sağlanır. Sanat yapıtlarının kalıcılığı, geçmişten şimdiye aktarılan biçimsel ilkelerin ve deneyimlerin geliştirilmesi sonucudur. Sanat, sonsuz olanaklarla güzel ve çirkin karşıtlığını aşma ve gerçeği anlatma gücüdür; iyi ve kötü tanımlamalarıyla oluşmuş değer yargılarının karşıtlığını, çokluk değerleriyle ele alarak beğeni oluşturur. Sanat yapıtları zevk ve beğeniye açık, yaratıcının düşünsel ve ideolojik aktarımlarıdır. Estetik biçim yaratımı, sanat yapıtlarının özelliklerine ve kullanılan malzemelere göre farklılık gösterir. Sanat alanlarında her yapıt, kendi özgünlüğüyle farklı estetik değerler barındırırken, içerdikleri anlamlar, yaşamın nesnel gerçekliğini taşır. Sanat, sözlü ve görsel anlatım olanaklarıyla evrensel gerçeklik ölçüsünde, toplumları düşünce birliğine ve ortak beğeniye yöneltmeyi hedefler. Sanatsal zevk ve beğeni yargısı, izleyicisinin duygularına göre şekillenir. Eserlerin özünü, eurythmy unsurların bağdaşımı, sanatsal yapıyı güçlendirir. Sanatçı yaratıcılığı, bilgi ve sorumluluk odaklı gelişme ve mutluluğu önceleyen etkin bir uğraştır. Yaratma yetisini, heyecan, sevgi ve coşkuyla birlikte, insanın mutluluğu için kullanan sanatçı, yeni önermeler ve biçimlerle evrenselliğe ulaşmayı amaçlar. Çalışma kapsamında; zevk almanın duyularla anlaşılabilirliği, psikolojik ve tepkisel yaşantılarla oluşan durumlar ele alınmış, zevk ve beğeniye artıran unsurlar incelenmiş, eurythmy biçimsel ilkelerinin, sanatsal yapıtlara yansıtılma biçimleri değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Beğeni yargısı, estetik düzen, biçimsel ilke, yaratıcılık.

Beyan (Tez/ Bildiri): -Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı - Turnitin, Oran: 3

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 08.07.2024-**Kabul Tarihi:** 20.09.2024-**Yayın Tarihi:**

21.09.2024; **DOI:** <https://zenodo.org/record/13825269>

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Dr. Öğr. Üyesi, Halic Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümü/ Assist. Prof. Halic University, Faculty of Fine Arts, Department of Graphic Design (İstanbul, Türkiye), ayseozturk@halic.edu.tr, **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-9457-3322>, **ROR ID:** <https://ror.org/022xhck05>, **ISNI:** [0000 0000 8961 9352](https://isni.org/0000-0000-8961-9352), **Crossref Funder ID:** [Q5642495](https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-4242495)

Eurythmy Structure and Judgment of Taste in Art³

Abstract

Artists who aim to create awareness in the essential meaning, comprehension and interpretation of works of art, while questioning and shaping their dreams, perceptions and sensations, embody formal principles such as harmony, balance, movement, rhythm and harmony with aesthetic perception competence. The essence-form relationship, integrity and aesthetic order creation established in works are provided by reflecting eurythmy principles. The permanence of works of art is the result of the development of formal principles and experiences transferred from the past to the present. Art is the power to overcome the opposition of beautiful and ugly with infinite possibilities and to tell the truth; it creates appreciation by addressing the opposition of value judgments formed by definitions of good and bad with the values of multiplicity. Works of art are the intellectual and ideological transmissions of the creator, open to pleasure and appreciation. The creation of aesthetic form varies according to the characteristics of the work of art and the materials used. While each work in the fields of art contains different aesthetic values with its own originality, the meanings they contain carry the objective reality of life. Art aims to direct societies to unity of thought and common appreciation to the extent of universal reality with its verbal and visual expression possibilities. The judgment of artistic pleasure and appreciation is shaped according to the feelings of the viewer. The harmony of eurythmy elements with the essence of the works strengthens the artistic structure. The creativity of the artist is an active endeavor that prioritizes development and happiness focused on knowledge and responsibility. The artist, who uses his creative ability together with excitement, love and enthusiasm for the happiness of man, aims to reach universality with new propositions and forms. Within the scope of the study; the comprehensibility of pleasure through the senses, situations formed by psychological and reactive experiences were discussed, the elements that increase pleasure and appreciation were examined, and the ways in which eurythmy formal principles were reflected in artistic works were evaluated.

Keywords: Judgement of taste, aesthetic order, formal principle, creativity.

³ **Statement (Thesis / Paper):** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.
Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.
Funding: No external funding was used to support this research.
Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.
Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.
Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 3
Ethics Complaint: editor@rumelide.com
Article Type: Research article, **Article Registration Date:** 08.07.2024-**Acceptance Date:** 20.09.2024-
Publication Date: 21.09.2024; **DOI:** <https://zenodo.org/record/13825269>
Peer Review: Two External Referees / Double Blind

1. Giriş

Eurythmy, (Öritmi) 20. yüzyılın başlarında Marie Von Sivers ve Rudolf Steiner'in yarattığı bir hareket sanatı olarak bilinmektedir. Tarihsel süreçlerde gelişen hareket sanatı çeşitli sanat alanlarında da yer bulmuştur. Öritmi, (Eurythmy) konuşmanın sesli ve sessiz sözcüklerin, müzikal melodinin tonlama ve aralıklarının vücut hareketleriyle görünür kılınması ve dışa aktarımını sağlayan sanat etkinliğidir. Öritmi, devinim sanatının dans uygulamasında ruh ve beden arasında ahenkli bir birliktelik oluşturur.

Resim, yontu, şiir, tiyatro, müzik gibi sanat dallarında görselliği artıran, beğeni kazandıran sunumlarda ritim, ölçü, ahenk, denge, hareket unsurlarının yer almasıyla eurythmy (öritmi) biçimsel ilkelerinin sanat etkinliklerine yansıdığı görülmektedir.

Farklı sanat disiplinlerine özgü eserler; ritim, denge, ölçü, hareket, harmoni, uyum, bütünlük gibi biçimsel özellikler barındırır. Biçimsel ilkeler, eurythmy yapıyı oluşturan öğelerdir. Geçmişten geleceğe aktarılan sanatsal deneyimler, şimdi'yi oluşturma çabalarına yön verir. Sanatçıların yaratıcı yönünü oluşturan eurythmy biçimsel yapı ilkelerini kendilerine özgü bir düzenle kullanmaları, sanat yapıtlarının ortak biçim özelliklerini oluşturur. Uygarlığın gelişiminde yeni'yi yaratma ve güzeli oluşturma eylemleri, şimdiyle geçmiş arasındaki ilişkiyi güçlendiren yapıtlar ortaya çıkarır. Sanat ürünleri, yaratıcısının coşkulu, bilinçli eylemi ve yapıtın özünü tamamlayan biçimsel ilkelerle güç kazanır.

“Önce, estetik değer ilkelerine göre çevresine bakan herkesin, hemen gözüne çarpan estetik değer ilkeleri ele alınsın: Bu eurythmy denen biçimsel ilkedir: Simetri, uyum, ritm ve denge, çoklukta birlik olayları. Sanatın hiçbir alanı yoktur ki, --güzel olan doğanın da – bu ilkelere bağlı ve onlara göre biçimlenmiş olmasın. Kendi ölçülerinde güzel insan bedeni, renkler ve seslerin uyumu, tıpkı müziğin kuruluşunda ve dizelerin yapılışında olduğu gibi, ona uyar...Eurythmy yapı sanatın bel kemiğidir, dansın sinir örgüsüdür. O, sanatsal biçim denen her şeyin ayrı temelidir (Geiger 1985: 79)”.

Sanatçı yaratımlarında kullandığı renk, doku, yüzey, ışık, gölge, sesli ve sessiz heceler, tonlamalar, harmoni gibi öğelerin oluşturduğu eurythmy biçimsel ilkeleriyle, estetik ve düşünsel bütünlük yaratır. Yaşamın benzer ve özdeş olayları, sanatsal imgelerle dışa yansıtılırken, estetik değerlere dönük biçimsel ilkeler gözetilir. Sanat yapıtlarında aranan güzellik ve biçim; yapıtın bütününe yansıyan beğeni ve uygarlık esinleri, yaratıcı dehanın kurduğu düzenle bütünlüştürdüğü uyum, kaynaşma, karışıklık ve güçlülük gibi değer ölçütlerinin duygulara yansımalarıdır. Ünlü ressamlar tablolarında eurythmy yapının bütünlük, ritim, denge, vurgu, egemenlik, oran, uyum ve hareket gibi biçimsel ilkelerini kendilerine özgü bir düzen kurarak yansıtırlar. “Şimdi” ki zamanın sanatçıları, yaratıcı eylemlerinde ünlü eserlerdeki uyumu örnek alır. Sanatta biçimsel ilkelerin bilimsel ölçülerde kullanılması, eskinin ve deneyimlenenlerin şimdi'ye yön vermesi, sanatsal değer ölçütlerini güçlendirir. Örnek olarak bale gösterileri ele alındığında, müzik, sahne, kostüm, dekorla uyumlu hareketi sağlayan kareografik düzenleme eurythmy ilkeleriyle bezendiğinde, görsel bir şölen oluşturur (Görsel 1).

Görsel 1. Devlet Opera ve Balesi Tarafından Sahnelenen Fındıkkıran Balesi, <https://tinyurl.com/vc8fp9hs>

Eurythmy devinim sanatıdır. Biçim, renk, ses ve ritimle dış nesnelere ayrı olarak yaratılan gerçeklik, modern sanatın devinim yönünü gösteren eurythmy yapısıdır. Dil ve müziği görünür kılan, müziğe uyumlu figürleri öne çıkaran hareketler; ritim, vuruş, ölçü, denge gibi unsurlar, dans sırasında duyumsanan ve ruhsal yapıyla oluşan bütünlük, eurythmy özellikleri kapsar. Balede uygulanan müzikal kompozisyon yapısının güçlülüğü; eurythmy temel ilkelerin, ölçülü biçim ve dengeyle işlenmesi, ahenkli ve dinamik iş birliği gerektirir.

Uyum, ölçü, denge, ritim, oran, harmoni ve renk geçişleri, eurythmy yapının biçimsel ilkeleri olarak sanat eserlerinin özünü güçlendirir. Resim sanatından yontuya, mimarlık, müzik gibi diğer sanat alanlarında yenilik ve değişimlerle kitlelerin iletişim olanakları çoğalmıştır. Eurythmy ilkelerin biçim ve öz bütünlüğüyle somut yapıtlara dönüşümünde daha çok teknik, araç gereç kullanımı ve materyal içerikleri, sanatsal yapıtlara çekicilik kazandırmaktadır. Soyut resim, gerçeküstü akımlar, yontular, müziğin alışlagelen düzenini değiştiren teknolojik yeniliklerle şekillenen anlatım dili, dans, şarkı ve sözsöz, yazınsal eserlerde oluşan konu değişimleri, yeni yorumlarla sanatı biçimlendirir.

Sanatla dil arasında kurulan bağ, anlam ve anlatım yönünden bütünlüklü bir yapı oluşturur. Yazılı kaynaklarla ve güçlü bir anlatımla toplumsal konuların paylaşımı, bölünme ve toplumsal ayrışmaların ortadan kalkmasını ve insanların birbirlerine bağılılığını güçlendirir (Strauss 1995: 125). İnsanlığın refah ve mutluluğuna katkı sağlayan değişimler, yaşantıları değere dönüştürür. Sanat, yaşam değerlerini, düşünsel, estetik, kavram ve nesnelere egemen olan bilgiyi, nesnel ölçülerle yaygınlaştırır. Sanatçılar, kurdukları düzenlerle, biçimsel yapı ilkelerini önceleyerek bireylerin duygularını coşturup değiştirebilir, ruhsal etkileşimle estetik algı ve kavrayışı gerçekleştirebilirler.

2. Eurythmy düzen oluşturma ve beğeni yargısı

İmge, sanatçının zihninde yarattığı görünümüdür. İmgelerin yaratımında, görünenler ve görme biçimi, yaratıcısının özgün ve sınırsız seçimleridir. Resimde imge yaratımı, bütünlük oluşturma ve kompozisyon kurgusu, yoğun duygu ve düşünceyi gerektirir. Duygusal yapı, kaynaşma, karşıtlık, uyum, güçlülük, genişlik tanımları, imgenin hissettirdiği duyguları bütünlüştürür. Eurythmy yapı ilkeleri, parçaları bölme, birleştirme, düzenleme işleviyle, yapıtlardaki estetik boyuta anlam kazandırır. Yinelemelerle oluşan ritmik ve estetik değerler, bütünü oluşturmasına katkı sağlar. Eurythmy yapının görevi, düzenli biçim

kurma işlevidir. Sanatsal yaratım süreçlerinde düşünülen her bir imge, görünümün düzeni olarak görme biçimidir. Sanat yapıtlarına yansıyan imgeler, biçim, güzellik, estetik ve toplumsal konum, beğeni yargısını etkilerken, sanat alıcısına bilinçlilik katar.

İnsan beyninin temel işlevi, bireyin yaşantısını etkileyen duyuşsal bir dünya yaratmadır. Nesnel arasındaki ortak özellikleri görme, kavrama ve kavramsal düzen kurmayı amaçlayan etkinlik, zihnin görüntüler oluşturma ve yönlendirme yetisiyle bitlikte deneyimlerle sonuçlanır. Nesne ve olayları adlandırmada kullanılan sözcükler, zihinlerdeki görüntüleri keskinleştirirken, yönlendirici işlevlerle hafızalarda canlanır. Sözcüklerin öykü anlatımında güçlü araçlar olması, dinleyici kitlelerini büyüleyen sunum, zihinsel yapıyı geliştiren dilin anlatım potansiyelini güçlendirirken, deneyimlerin paylaşılmasıyla yararlı ve gerçek ortak bilince ulaşılır (Leakey ve Lewin 1999: 167). Bireylerin bilinçli katkı ve iş birliğiyle ortaklaşa değerler yaratma çabası, deneyimleri, gelenekler, felsefe, bilim ve sanat alanlarındaki gelişmelerin sürekliliği, uygar insanın yaşantılara ve geleceğe aktardıklarıdır (Adler 2003: 19). Sanatsal biçim yaratılırken, yapıtların oluşmasında başvurulan teknik yöntemler, kullanılan araç ve gereçler, tarihsel süreçlerdeki deneyimlerle zenginleşir. Değişik dönemlerde ortaya çıkan içerik ve sanatsal biçimler, farklı yapıtların yaratılmasında, anlatım ve tasarım yollarının değişimini sağlamıştır. Sanat dallarında her ürün, kendine özgü anlatım ve tasarım araçları dizgesiyle farklı olsa da ortak estetik özellikler barındırır (Ziss 1984: 135). Sanatsal yapıtların ortak biçim özellikleri ve içerdikleri anlam, yaşamın özünü yansıtan nesnel gerçekliktir. Sanatçı, düşünsel anlamda yaratmak istediği, yapıtına aktardığı ideolojik duruşunu, öz ve biçim kurgusuyla yorumlar, duygularını, kavram ve düşüncelerini, estetik değerlerle işler, dünya görüşünü, yapıtının içeriğiyle bütünleştirir (Ziss 1984: 21). Sanat yapıtları, dönem ve zamanı aşan, koşulsuz, evrensel nitelikli, biçim ve özü barındıran harmoni özellikleri taşır. Harmoni yaratımı, objektif ve mantıksal bir örgüdür. Eserlerin dış görünüşlerinin yansımada, yapıtta kurulan biçim düzenleri; estetik tavırlar, hoşlanma ve haz duyguları, harmoni oluşturarak, sanatsal bütünlüğü yaratır. Eserlerin özüyle, eurythmy unsurların bağdaşımı, sanatsal yapıyı güçlendirir. Sanatçı görüşü, üstün bir öngörüyle şekillenir.

Görme işlevi algılama ve bilgi gerektirir. Görme ve gözlemin enstrümanı zihindir. Görme, bilincin görsel öge alanlarını kapsayan bir tür depolama işlevidir. Görebilme ve algılayabilme, tarihsel, kültürel yapılara özgü beceriler gerektirir. Tarihsel, toplumsal ve kültürel açılardan birbirleriyle çelişen, çekişen görme imgelerinin içerikleri, sadece zihne değil, aynı zamanda bedene, düşünceye ve duygulara yöneliktir (Leppert 2002: 17-18). Sanatçılar, sanat nesnelarını düşünsel ve dilsel çözümlemelerle gerçekleştirirler. Düşünceler, yeni kurgular ortaya çıkarır. Eurythmy yapı ilkeleriyle oluşturulan biçimler, sanatçının düşünce gücünün yapıtına yansımasıdır.

Sanat yapıtlarının olağanüstü değer taşıması; üstün yetenek ürünü olmalarına ve kusursuz yaratıcı özü içermelerine bağlıdır (Cheng 2006: 14). Sanat yapıtları üstün bilinç ürünleridir. İlgi çekici özellikleri, kalıcı olmalarını sağlar. Çekiciliği sona eren yapıtlar, iz bırakmadan yok olur (Kandinsky 2021: 14). Özgür yaratıcı eylemlerle oluşan estetik değerler, görsel ve sözlü anlatım diliyle sanatın evrensel gerçekliğini içerir. Sanat alanlarında her yapıt, özgünlüğüyle farklı estetik değerler barındırırken, içerdikleri anlam, yaşamın nesnel gerçekliğini taşır. Estetik değerleri kapsayan sanat yapıtları, gerek sözlü, gerekse görsel anlatım olanaklarıyla ve sanatın evrensel gerçekliği ölçüsünde, toplumları düşünce birliğine ve ortak beğeniye yöneltmeyi hedefler.

Sanat eserleri, izleyicisinin farklı yorumlarına açıktır. Eserleri yorumlama, bilgi ve bilinç düzeyiyle değişebilir. Belçikalı sürrealist sanatçı Rene Magritte'in (1898-1967) Aşıklar yapıtı, insan ilişkilerinde örtülü ve gizli kalan durumların var olduğu izlenimi vermesi dışında, eserde sanatsal biçime yansıyan

denge, bütünlük, renk uyumu ve hareket, bireyleri farklı yargılara yöneltebilir (Görsel 2).

Görsel 2. Rene Magritte, 1928, Aşkılar, Tuval üzeri yağlı boya, 54x73,4 cm, Moma, <https://www.moma.org/collection/works/79933>

Sanatçılar eserlerinde yapı bütünlüğü oluştururlarken, güçlü imgeler kullanır, düşüncelerinin konuya yansımaları ve duysal anlatımlarını özdeş biçimde gerçekleştirirler. Kaynaşma, karşıtlık, genişlik, güçlülük gibi kavramlar yaratılan biçime yansıtılırken, imgenin uyandırdığı duyguların aktarımı, yapıtları yaşanmışlık düzeyinden sanat değerine ulaştırır (Berger 2019: 13). Resimler ve resim yapma edimi, bilinç ve düşünce içeren, yaşamı sorgulayan yetenek ürünleridir. Resimler, dünyaya ilişkin bilincin görsel dönüşümleri olarak yaşantılarda yer alır. Bilinçli ve bilinç dışı farkındalık, dil olgusuyla bağlantılı olmakla birlikte, dil gerçekliğini anlamlandırma en çok baş vurulan yöntemdir. Resimler, dünyayı sorgulama, araştırma, keşfetme gerçeklikleridir. İmgeler, sözcüklerle anlatılması zor olan olanak ve olasılıkların anlam görünürlüğüdür (Leppert 2002: 17-18).

Sözcüklerle anlatılamayan durum ve gerçeklikler, bir yontu sanatçısının taşa işlediği şiirsel, sanatsal bir yapı oluşumuyla gerçekleştirilebilir. Norveçli heykeltıraş Gustav Vigeland'ın (1869-1943) Oslo Vigeland Heykel Parkı'nda sergilenen heykelinde; Figürlerde yontunun ölçülü, uyumlu, dengeli, ritmik düzeninin olağanüstü bir tarzla yapıtta somutlaşması, sanatçı görüşünün bütünlüklü bir yapıyı eurythmy özellikleri kapsayacak biçimde kurmasıdır (Görsel 3).

Görsel 3. Gustav Vigeland, 1944, Monolith, Yükseklik: 17 m., Oslo Vigeland Heykel Parkı, <https://bianet.org/yazi/oslo-da-ciplak-heykel-parki-vigeland-150567>

Sanatçılar, yapıtlarında eurythmy biçimsel ilkeleri kullanırlarken, öz-biçim dengesini gözetirler. Anlatım dilinin şiirselliği ve güçlülüğü, izleyicide oluşturulmak istenen duygu ve bilinç, sanatçıların eserlerinde somutlaşır. Sanat izleyicisinin değer yargıları, sevinç, hüzn, neşe, umut gibi duygu geçişleri, beğeni artırır unsurlardır.

Duyusal alanın tümü simgeseldir. Duyusal verilerin heyecan vericiliği, duygusallıkla duygular arasındaki doğal ilişki, dilin gelişmesini yönlendirir. Sanat yapıtlarında duyumsatıcı özellikler; yüzey, doku, ışık, gölge, renk, her nüans ve nitelikteki tonlamalar, sesli ve sessiz heceler, hareketlilik gibi kesin niteliklerin uyandırdığı duygular, yapıtların duyusal içeriğinin ana unsurlarıdır (Langer 2015: 242- 243). Dil, iletişim aracı olarak söz alışverişi, anlaşma ve iletişim işlevi gören işitsel, görsel anlatımdır. Açık ya da örtülü bir tarzla anlatılmak istenenler, sözcük ve cümlelerle anlatılırken olanları da açığa çıkarır. Şiir, sunuş söyleşisidir. Olanın gizlenemez oluşu üstüne bir söyleşidir. Sanat yapıtları, şiirseldir; sanatın doğasını şiirsel anlatım oluştururken, gerçeği kurmak amaçlanır (Heidegger 2015: 173-174). Yapıtların şaşırtıcı mükemmelliği, eurythmy yapının biçimsel ilkelerini eksiksiz taşımaları, bir tür şiirsel anlatım olmalarıdır. Duyusal izlenimlerin coşkululuğu, ritmik düzen, simetri, armoni, denge, şiirsellik, devinim ve ölçü, sanat yapıtlarının estetik ve düşünsel bütünlüğünü içerir.

İnsanın en değerli uğraşısı, geçmişten şimdiki zamana süreklilik gösteren toplumsal yaşamı kurma ve uygarlığı geliştirme arzudur. İnsanların birbirlerine olan gereksinimi, toplumsal gelişimi ve ilerlemeyi sağlarken, ilk topluluklardan başlayan örgütlenme çabaları, uygarlık aşamasına değin gruplaşma eğilimine dönüşmüştür. Ortak kimlik duygusu oluşturan simgelerle iletişim, insanları iş birliği amacıyla birleştirmiştir (Adler 2003: 203). İnsana özgü yaratıcı yeti, karşılıklı etkileşimi ve beğeni ölçütlerini geliştirmiştir. Dans, bale gibi sanatsal gösterilerle ortak kimlik duygusu oluşturma çabaları, insanın kendini aşma uğraşısıdır.

“Daha önce yaşadığı bir duyguyu canlandırmak ve bunu yaparken hareketle, çizgiyle, renkle, sesle ya da sözcüklerle dile getirilen imgeler aracılığıyla bu duyguyu başkalarına aktarıp onların da aynı şekilde yaşamalarını sağlamak...sanat denilen şey budur işte. Bir insanın, yaşadığı bir duyguyu, belirli dışsal işaretlerle ve bilinçli olarak başkalarına yansıtması ve o başkalarının da aynı duyguyu yaşamalarından ibaret insani bir etkinliktir sanat (Tolstoy 2018: 30)”.

İnsana ait eylemler, davranışlar, sözcükler ve özdeyişler, nitelikli değerlerle sunulur. Din, tarih, şiir, felsefe, yazarlık, yanılma, doğruluk gibi konular, yaşamın içinde yer alır. Yaratıcının yeniyi yaratma, geleceği yönetme, karşıtlıkları aktarma ve beğeni kazanma isteği süreklilik gösterir. İnsan atılım ortamlarında ve eylemlerinde yaratıcıdır, güç karşısında boyun eğmeyen, kendini yenileyen ve değiştiren anlayışları içselleştirerek güçlü olmayı, karşıtlarına rağmen gücünü korumayı başarır (Nietzsche 1991: 284-285). İnsan, yaratma arzusunu güçlü bir yaşam sevgisiyle gerçekleştirebilir. Sevgi, tutum unsuru ve tümüyle dünyaya bağlılık gösteren kişilik yapılanmasıdır. Bencilliği dışlaması da ruhsal güçlülük kavramını içerir. İnsanın tek gerçekliği, uygun nesnelere sorunlarına çözüm aramasıdır. Sevgi dünyasını besleme yönünden, arzularını gerçekleştirmede sanatsal etkinliklerde bulunur. Örneğin, resim sanatını öğrenmeyi amaç edinme, ancak sevgi duyarak gerçekleşebilir (Fromm 1995: 49). Sanatsal etkinlikler, insanın arzularını gerçekleştirmede tutkuyla yarattığı değerlerdir.

İzlenimcilik akımının öncülerinden Fransız ressam Pierre-Auguste Renoir (1841-1919) Tekne Gezisi Partisinin Öğle Yemeği tablosunda, geçmiş yaşantıları, şiirsel anlatım dili ve görsel bir bütünlükle sunuyor. Özgün sanat yapıtlarının izleyende oluşturduğu etki, eserin yapıldığı dönemin kültürel özelliklerini anımsatan bir anlatımı içermesidir. Figürlerin dengeli dağılımı, samimi duygular içeren hareketler ve renklerdeki yumuşak geçişlerle uyum, ölçü, denge ve ritim eseri bütünsel bir yapıya dönüştürmüştür (Görsel 4).

Görsel 4. Pierre-Auguste Renoir, 1881, Tekne Gezisi Partisinin Öğle Yemeği, Tuval üzeri yağlı boya, 130x176 cm., Washington, DC'de The Phillips Collection, <https://tinyurl.com/4eejv6w5>

Resimde yapısal bütünlük ve imge yaratımı, kompozisyon oluşturma aşamasında, yoğun duygu ve düşünme gerektirir. Duygusal yapı, uyum, kaynaşma, karşıtlık, genişlik ve güçlülük tanımları, imgenin uyandırdığı duyguları bütünlęştirir. Yaşanmışlık düzeylerini içselleştiren değerlendirmeler, olağanüstü çabalarla sanat nesnelere dönüşür (Berger 2013: 13). Eurythmy yapının, parçaları bölme ve düzenleme biçimi; estetik boyuta anlam katar. Yinelemelerle oluşan estetik değer, işlevsiz sanılsa da bütünlüğün oluşumuna katkı sağlar. Yinelemeler, tek başına estetiğe özgü bir değer oluşturamaz. şir sanatında uyak sözcükleriyle düzenlenen yinelemeler, estetik ilgileri olmamakla birlikte, anlamlı biçimle derin sanatsal özü yaratır. Eurythmy yapının görevi, ritimde olduğu gibi ölçüyü de bölümlere ayırarak düzenli biçim kurma işlevinin gerçekteşmesidir (Geiger 1985:80). Görünümler düzeni olarak her bir imge, görme biçimi oluşturur. Görme, imgelemi algılama ve değerlendirmeye göre insanların görmeye bağlı beğeni değişimlerini gösterir. Sanat yapıtlarında imgelerin yansıması, güzellik, gereklilik, biçim, toplumsal konum ve beğeni gibi varsayımlara nesnel gerçeklik dışında bilinçlilik katar. Sanat yapıtları, geçmişten sonuçlar çıkarmayı, toplumsal yapıyı ve kültürel eylemleri geliştirmeyi amaçlar (Berger 2013: 10-11). Zihin ve düşünce süreçlerinin somutlaştırdığı gerçeklik, görme işlevidir. Düşünme olgusuyla birlikte, beğeni ve görme işlevine dil unsuru da eklenir. Dilin işlevi, görme duyusu ve diğer duyularla oluşan soyut, yinelenebilir göstergeler ve seslerle temsil oluşturmaştır. Temsil düzenekleri, izlenilecek yolu belirler (Leppert 2002: 16). Sanat yapıtlardaki estetik oluşum ve beğeniyi artıran biçimsel unsurlar, yaratıcısı ile sanat alımlayıcısı arasında duygudaşlık oluşturur. Neşe, hüznün, sevinç, umut gibi duygu geçişleri, sanatsal anlatım gücüyle insanlarda beğeni değişkenliklerini ortaya çıkarır.

Kübizm akımının temelini başlatan sanatçılardan İspanyol Pablo Picasso (1881-1973), Avignonlu Kızlar eserinde, şekillendirdiği çizgiler arasındaki karşılıklı etki ve eylemlerle, çizgilerin yarattığı çekim noktalarını, özenli biçimlere dönüştürmüştür. Yapıtta kurulan kompozisyon düzeni, üç boyutlu tasarım sunumu, denge, renk uyumu ve geçişleri, biçimsel yapı ilkelerinin özenle işlenmesiyle görsel etki belirgin ölçüde öne çıkmaktadır (Görsel 5).

Görsel 5. Pablo Picasso, 1907, Avignonlu Kızlar, Tuval üzeri yağlı boya, 243.9 x 233.7, Modern Sanatlar Müzesi, <https://tinyurl.com/5n8zs2yd>

İmgeler algılanan bir nesnenin bilince yansıyan görüntüsüdür. İmgelerin yaratımında görme biçimi, yaratıcısının sınırsız görme yetisiyle yaptığı seçimlerdir. İmgeyi yaratanın kendine özgü görüşü, sanatsal yapının biçimsel ve düşünsel bütünlüğünü etkiler. İtalyan heykeltıraş Raffaello Monti'nin (1818-1881), Örtülü Kadın yontusunda, sanatçının biçimsel yapı ilkelerini eksiksiz bir düzenle sunduğu görülmektedir. Eserde yaratılan duruş, figürdeki hareket bütünlüğü, biçimlendirilen örtünün sahicilik gösteren kıvrımlarıyla oluşturulan ritim, uyum, hareket, denge gibi unsurlar, yontunun biçimsel özellikleridir (Görsel 6).

Görsel 6. Raffaello Monti, 1854, Örtülü Kadın, Metropolitan Sanat Müzesi, Koleksiyon: [Avrupa Heykel ve Dekoratif Sanatlar](https://tinyurl.com/mxe9awze), <https://tinyurl.com/mxe9awze>

Sanatın biçim verip, güzellik kazandırdığı bir taş güzeldir. İşlenmemiş taşın doğal güzelliğine karşın, sanatçının biçimlendirdiği taşın güzel görünmesi; daha önce taşın üzerinde olmayan, onu şekillendirip

tasarlayanın düşünce biçimidir. Sanatsal güzel, yontunun güzel görünüşü değil, sanatın bir parçası olan yaratıcısının beğenisini biçimine aktarmasıdır (Lenoir 2005: 50). Sanatsal biçimin yaratılmasında, her sanat ürününde doğal olarak ayrı öğelere yer verilir. Resim sanatında renk ve desen, tiyatrodaki jest, müzikte melodi gibi kendine özgü bileşenler, biçim yaratma süreçlerinde sanat dallarının özellikleridir. Kompozisyon ilkesi, sanatta nesnel bir yasadır. Sanatçı yaratımlarını, özgün kompozisyonlarla oluştururken, sanatsal içeriklerde kompozisyonun açıklığı, tasarlanan konuyla birlikte kullanılan yöntemin bütünlüğüyle belirlilik kazanır. Resim sanatında tuval üzerine yansıyan dağılım, renkler, ritim, ışık lekeleriyle, sislerin, dumanların aktarımı, beceriyle düzenlenerek sunulur. En küçük bir ayrıntının yeri değiştirilmeden estetik düşüncenin anlatımı gerçekleştirilir (Ziss 1984: 139-140). Sanatçı yaratıcılığı, sorumluluk ve bilgi odaklı gelişmeyi ve mutluluğu önceleyen, etkin bir uğraşı gerektirir. Yaratma yetisini, insanın mutluluğu uğrunda yeni önermelerle, sevgi, coşku ve heyecanla kullanan sanatçı, yararlılığı gözetken üretimlerde bulunurken, yapıtlarında kurduğu düzenle yaratıcılığını evrenselliğe taşımayı amaçlar. Kurduğu biçimi aşırılığa düşmeden, ölçülü bir yapıya dönüştürür, yapıtında beğeni yaratan hoşluk, denge, ritim, taşkınlık, coşkunluk gibi eurythmy yapı ilkelerini somutlaştırır.

Sürrealist İspanyol ressam Salvador Dalı'nın (1904-1989), Belleğin Azmi tablosunda işlenen renk ve form ilişkisi, duyuları hareketlendiren bir kompozisyon yaratma yönünden önemlidir. Eserdeki nesnelere arasında denge, hareket ve ölçü çok sesli bir kompozisyon oluşturmaktadır (Görsel 7).

Görsel 7. Salvador Dalı, 1931, Belleğin Azmi, Tuval üzeri yağlı boya, 24 x 33 cm., Çağdaş Sanat Müzesi, New York, https://tr.wikipedia.org/wiki/Belle%C4%9Fin_Azmi

Sanatçı, doğadaki cansız varlıklara anlam katarak biçim verir. Doğanın yarattığı gerçek varlıklara karşın sanat insanları da varlıkları görüntü olarak yaratır. Doğanın ortaya koyduğu yapıtların uyandırdığı duygu ve düşüncelerle oluşan izlenimler, eserlere yansır. Sanatçı, görünüşün yüzeyini yansıttığı yapıtlarında, arzuları uyandıran ve zihinleri yücelten mutluluk düşüncesini ve yaşamsal değerleri kusursuz bir tarzla ortaya koyarak biçimlendirilmiş güzeli yaratma yönelimini sürdürür (Lenoir 2005: 57). Yaratıcı girişimlerde, imgelem biçimle ortaklaşa çalışır. İmgelemin biçime kendi canlılığını eklememesi; imgelemin zihnin uzanışı olması, bireyin bilinci, zihnin ön bilinç eşiğindeki fikirleri, itkiler ve imgelerle birlikte her tür ruhsal olgulardır (May 2007:141). Sanat yapıtları, taşıdıkları değer ve yapılarla kavranabilir. Sanatçıların içe dönük yoğunlaşması, duygu ve ilgi kaynakları, zevkleri, coşku duyma, kendinden geçme, duyarlılık, tutkunluk, dokunaklılık gibi durumlar, duygularını harekete geçiren araçlardır. Sanat, duyguları harekete geçirme aracı olmaktan başka, işlevsellik bakımından

estetik tavır ve içe yönelen yoğunlaşmaları yansıtır. Sanatın dışa yönelik yoğunlaşmayı yansıtması, yapının her ayrıntısında öne çıkar. Dışa yönelik yoğunlaşma, yapıya uygun bir estetik yapı ve anlam kazandırmayı amaçlar (Geiger 1985: 32-34). Sanat eserlerinin kapalı form ilkesi, başlangıç aşamasında düşünülen ve parçaları bütünleştiren bir durum oluşturmaz. Parçalara dağılmış olanlar birleştirilir ya da özgür bir düzenle kurulur, birlik duygusu yapıtların üretim aşamalarında geliştirilir (Wölfflin 1990: 184). Yapıtın, algı oluşturmada yansıttığı izlenim ve duyguların coşku yaratması, birlik duygusunun üretim aşamalarında yapıya aktarılmasını gerektirir. Sanatçı yaratıcılığını, algıladıklarını biçimlendirirken, estetik objelere hoşluk ve haz kazandıran becerisini, eurythmy yapı ilkeleriyle değerlendirir. Yapıtlara aktarılan düşünceler, biçimsel bir yapıyı oluşturma ve anlam arayışını canlı bir duygu eşliğinde sunma çabası, sanatçının biçim ve içeriği düzenlerken, izleyenlerde duyumsatacağı güçlü etkiyi öngörmesine bağlıdır.

Sanatsal yapıtlar, ritmik demetlerle örülüdür. Resmin, müziğin, şiirin, yontunun ritmi, değişik sanat koşullarının özelliğiyle belirlenir. Bazı sanat dallarının ritim ağırlığı daha derindir. Şiir, müzik ve resimde, ritme daha fazla ağırlık verildiği görülür. Kurgusal ritimlerin yaşamı yansıtması, akış düzeni kurularak bir olayın bir devinimin, düşüncenin, duygu hızının gerçekleşmesi ritmin önemini gösterir (Timuçin 1993: 172). Resim, şiir, yontu, müzik ve dans, öykünme sanatı olarak, farklı duyguları yansıtır. Resim, öykünme edimini renklerle ve dış dünyada var olan objelerin düzlem üzerinde biçimlenmesiyle gerçekleştirir. Müzik, sesler ve ritimle öykünür. Dans, ritim ve devinimle öykünen bir sanat dalıdır (Lenoir 2005: 85). Sanatta çoklukla birlik kavramı, mekân ve zamansal elemanların bütünlük oluşturmalarıdır. Harmoninin temelinde çoklukta birlik bulunur. Bir müzik yapıtı, çeşitli tonların oluşturduğu cümlelerden oluşur. Müziğin harmonisi çokluğun birlik olarak kavrandığı bir biçimdir. Güzel olan, bu çokluğun birlik içinde olması, bütünleşmesi ve kaynaşmasıdır. Çoklukta birlik ilkesi, güzelliğin belirleyici, biçimsel ilkelerindedir (Tunalı 2007: 225). Çokluk ve birlik, eserin bütünlüğünde değerlendirilir. Gerçeklik kavramı şekillenirken, doğaya benzetme ya da dekoratif değerler üretme etkinlikleri, sanatsal değerlere dönüştüğünde anlamlıdır. Çoklukta veya birlikte güzellik kavramı, özgün bir tarzla, benzetmeler içermeden oluşturulabilir (Wölfflin 1990: 188).

Müzikle, dekorla, kostümle uyumlu bir dansın verdiği güzellik, hoşlanma duygusu ve beğeni gibi değerler sunma, tüm sanat yapıtlarında eurythmy yapı düzeninin etkileri olarak görülebilir. İnsana özgü duyuş, düşünüş, hareket ve eylemler, nesnelere anlama ve algılamayla birlikte, yeni biçimler yaratılmasını sağlar. Çizgi, ses, sözcük ve renklerle düşlerini, duygularını dışa yansıtmayla duygu geçişleri sağlanır. Beğeni kazanmaya dönük yaratıcı uğraş, uyum, ritim, denge ve bütünlük, hoşluk duygusunu oluşturan nesnelere üretimle sonuçlanır.

Fransalı, Empresyonist ressam Paul Gauguin'in (1848-1903) eserlerinde şekillendirdiği yapısal bütünlük içinde çıplaklık, resimlerin çıkış noktası değil; ulaşılmak istenen anlamın görülmesini sağlayan biçimdir. Resimdeki kadın yüzleri; korkusuzluk, güçlülük ve özgürlüğü duyumsatmaktadır. Biçim yaratmada konu ve kompozisyon düzeni, nitelikli bir kurgu, güçlü öğelerle etkili bir yapıya dönüşür. Eurythmy biçimsel ilkelerinden olan uyum, iyi kurulmuş bir kompozisyonla bağdaşarak, bütünlüklü birliğe varılmasını sağlar. Sanat yapıtlarında biçim ilkelerinin oluşturduğu düzen, içeriğin özüne yansıyan bağımlılığı gösterir. Biçim ve içeriğin oluşturduğu yapı, tüm sanat yapıtlarında, sanat düzleminin başarılı örneklerini oluşturan bütünleyici bağdaşımı yansıtır (Görsel 8-9).

Görsel 8. Paul Gauguin, 1899, İki Tahitili Kadın, Tuval üzeri yağlı boya, 94 x 72 cm., The Met, https://en.wikipedia.org/wiki/TwoTahitian_Women

Görsel 9. Paul Gauguin, 1902, Sunu, 68 x 78 cm., Tuval üzeri yağlı boya, Bührle Vakfı, Zürih, İsviçre, http://art-gauguin.com/gauguin_1900.html

Eurythmy yapının ruhsal işlevi, sanat alanının dışında bilgi, estetik yaşam ve çevreyle de ilişkilidir. Bilginin düşünmeyle dünyaya egemen olunabileceği itkisi, bilginin somut kavrayışla, estetik kavramayı oluşturabileceğini gösterir. Bilgiyle dünyaya egemen olma, düzen ve parçalara ayırma, ritim ve düzene koyma işlevi, dünyaya egemen olma istemini genişleterek büyütür (Geiger 1985: 81-82). Yapıtlarda ölçü, denge ve iç içe giren derin etkiler, sanat nesnelerinin duygulara dönük yeni algıları yansıtmada, estetik değeri aktarma olanakları verir.

Flaman ressam Peter Paul Rubens'in (1577-1640), yapıtında figürler ve formlar arasında kurulan ilişki; uzaklık, bütünlük, yalınlık, kontrast oluşumu, eserin ritmik özelliğini öne çıkarmaktadır. Esere yansıyan ritmik özellikler, tasarımda bütünlük sağlamaktadır. Ritim, çizgi, form, renklerin uyumu ve denge, biçimsel ilkelerin özenle kullanıldığını göstermektedir (Görsel 10).

Görsel 10. Peter Paul Rubens, 1620, Lanetlilerin Düşüşü, 286 x 224 cm., Tuval üzeri yağlı boya, [Alte Pinakothek, Münih. https://en.wikipedia.org/wiki/The_Fall_of_the_Damned](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Fall_of_the_Damned)

Sanatsal düzeyde en yüksek anlatım, ritmin belirleyici özelliğiyle anlaşılır. Yapıtlarda, simgesel düzen olmasa da ritmik düzen kurma zorunluluğu açıktır. Sanatçı, ritim ve simgeyi kullanarak iç ve dış etmenlerle özel biçimler yaratır; özgünleştirilmiş biçimler şekillendirir. Ritim ve simgenin kaynağı yaşamdır, sıradan düzenlenmiş biçimler değildir. Simge ve ritmin görevi, görünen ya da görünmez yanlarıyla yaşamı açıklamaktır (Timuçin 1993: 166). Sanat yapıtlarında somutlaşan biçimsel ilkeler düzeni, bütünlüklü bir yapı yaratma açısından önemlidir. Eurythmy unsurların eserin öz anlatımıyla bağdaşımı, sanatsal yapıyı güçlendirir. Sanat, bilgi ve anlamın birleşmesiyle güzeli üretme aracıdır. Güzellik, duyumsanan ve görünenlerin yapıtlarda gerçekleşmesi, düşüncelerin ifade edilme biçimidir. Güzeli oluşturmada ritim, biçimsel bir durumu duyarlılık olarak ruhsal ve bedensel özellikler barındırarak yansıtır.

Ritim ya da düzenlenmiş akış, simgenin temel kurallarını içerir. Sanat yapıtlarında ritmik bütünlüğü, değişik ritimler oluşturur. Sanatçı, yaşam ritimlerini yapıtlarına yansıtırken, yaşama dair ritim duygusunu izleyenlere aktarır. Ritim, doğada ve dünyada yoktur. İnsanın doğa ve dünya algısı, ritmik bir yapıyı oluşturarak algı yaratmak gibi bir yetkinliği içerir. İnsan gözünün yarattığı bir devinim olan ritim, yaşamın tüm değerleri açısından ritimler karmaşığı algılamasını ortaya çıkarır (Timuçin 1993: 168). Güzeli oluşturma, nesnelere hoşluk yaratması, düş ve düşüncelerin uyum içinde somut ya da soyut biçimlerle şekillenmesidir.

Fransız ressam Marc Chagall'ın (1887-1985) Ben ve Köy, İsanın Çarmıha Gerildiği Tepe adlı tablolarında; renkler arasında uyum, ölçü, soğuk, sıcak renklerin bağlantısı ve ahengin yarattığı harmonik değerler açıkça görülmektedir. Resimde kullanılan egemen renklerin kontrastlığı, diğer nesnelere renklerle uyum, eserlerdeki derinlik ve odağın figürlerle bağdaşım düzeni, görselde yaratılan dengedir. Egemen rengin, diğer renklerin içine ve arasına yayımı, renkler arasında birliği, başka bir deyişle harmoniyi sağlamaktadır (Görsel 11-12).

Görsel 11. Marc Chagall, 1911, Ben ve Köy, 192 x 151 cm., Tuval üzeri yağlı boya, Moma, <https://www.moma.org/artists/1055>

Görsel 12. Marc Chagall, 1912, Calvary (İsa'nın çarmıha gerildiği tepe), 174,6 x 192,4 cm., Tuval üzeri yağlı boya. Moma, <https://www.moma.org/artists/1055>

Harmoni yaratımı, mantıksal ve objektif bir örgüdür. Sanat yapıtları, bireysel ve tekil bir varlık olarak yaratılmış olduğu zamana koşullanmadan, özündeki anlam bütünlüğü ve genelliği yansıtan bir tekil olarak değerlendirilir. Harmoni, biçim ve özü içinde barındırır. Sanat yapıtı, genel ve tümelliği yansıtan,

karşıtların birliğine ve harmoniye dayanan yapısıyla biçim ve içeriği, bir özü temsil eder (Tunalı 2007: 81). Şekil ve parçaların düzeni, dış görünüş olarak algılanabilecek biçim yaratmadır. Sanat yapıtlarında biçimi yaratan parçaların düzeni, dış görünüşü oluşturur. Yapıtta kurulan düzen, simetri ve ölçü gibi biçimsel ilkelerle birlikte eserin formudur. Heykel ve resim sanatında dış dünyaya yansıyan etki, eserlerin dış görünüşünün yansımasıdır (Read 1974: 29-30). Sanat alanlarında kurulan biçim düzenleri, haz ve hoşlanma duyguları, estetik tavırlar, beğeniye yaşantıya katan yaratıcı üretimlerde şekillenen eurythmy biçimsel yapının temel unsurları, sanatçıları tarafından değerlendirilir. Estetik değerlerin, sanat alıcılarını etkileme yönü; bilincin ve yaşantıların, bilgi ve algı düzeylerinin, sanatla yücelerek, bireylerde iz bırakmasıdır. Biçimsel eurythmy yapı ilkelerinin somutlaştığı sanat yapıtları, nitelikleriyle estetik yaşantılarda beğeniye artırmayı amaçlar.

3. Sonuç

Sanat ürünleri, insanın üstün düşünce yapılarıdır. Sanatçıların bilinçli üretimleriyle yapıtlara yansıyan görsellik, duylara ve algılara dönük etki yaratımı, eurythmy biçimsel yapı ilkelerinin düzenli bir biçimde kullanımı sonucu sağlanır. Farkındalık içeren, ustalık becerisi taşıyan yapıtlardaki güzellik ve biçim değerleri, sorgulama, keşfetme, ilgi ve beğeni açısından önemlidir. Sanat nesnelere düzene koyan yaratıcı yeti, görme ve algılama yönünden zihinlere, bedene ve düşüncelere dokunmayı amaçlar. Eurythmy, estetik yönüyle biçimsel ilkeler içerir. Biçimsel ilkeler tüm sanat yapıtlarında düzen oluşturma açısından işlevseldir. Sanat etkinliklerinde dilin, sözcüklerin, hareketin, ritmik yapının, anlatım ve tasarımların şekillenmesi, kitleleri ruhsal açıdan etkileyen ve estetik kavramları güçlendiren yapıtların üretimi, sanatçıların biçim kurma yönünden eurythmy özellikleri yansıtılmalarına bağlıdır. Sanatçılar, üstün yetilerini yapıtlarında işlevsel ve olgusal değerlere dönüştürürlerken, simetri, uyum, ritim, denge ve hareketle bütünlüklü bir yapıyı kurmada biçim öz dengesini gözetirler. Sanatçı, izleyici ve dinleyici duygularına yönelen bir tarzı önemser. Yapıtının bütünlük kazanması, duylara ve psikolojik durumlara yönelik etkili bir sanatsal yapı oluşturmaya gerektirir. Sanat yapıtlarının beğeni yargılarını güçlendirip, insanları geliştiren ve zihinlerde iz bırakan yönü, sanatçı yetisinin kalıcı değerler yaratmaları sonucudur. Sanat nesnelere eurythmy özelliklerle düzenleyen yaratıcı yeti, görme, algılama yönünden zihinlere, düşüncelere ve bedene dokunur. Düzen oluşturmada biçimsel ilkeler, tüm sanat alanlarında işlevseldir. Sanatçıların üstün becerileri, olgusal ve işlevsel değerlere dönüşerek, estetik yapıyı güçlendirirken, sanatsal beğeni, sanat alımlayıcılarının duylarına göre şekillenir.

Kaynakça

- Adler, A. (2003). Yaşamın Anlamı. A. Tekşen Kapkın (Çev.). İstanbul: Payel Yayınevi.
- Berger, J. (2013). Görme Biçimleri. Yurdanur Salman (Çev.). 19. Baskı. İstanbul: Metis Yayınları.
- Cheng, François. (2006). Boşluk ve Doluluk. Kaya Özsezgin (Çev.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Fromm, E. (1995). Sevme Sanatı. Yurdanur Salman (Çev.). 10. Baskı. İstanbul: Payel Yayınevi.
- Geiger, M. (1985). Estetik Anlayış. Tomris Mengüsoğlu (Çev.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Heidegger, M. (2015). Sanat Yapıtının Kökeni. Mehmet Yılmaz (Haz.). Sanatın Felsefesi Felsefenin Sanatı içinde (112-181). Nazım Özüaydın (Çev.). 3. Baskı. Ankara: Ütopya Yayınevi
- Kandinsky, W. (2021). Nokta ve Çizgiden Düzenleme. Hüseyin Tüzün (Çev.). İstanbul: Arketon Yayınları.
- Leakey, R., Lewin, R. (1999). Göl İnsanları Evrim Sürecinden Bir Kesit. Füsün Baytok (Çev.). Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.
- Langer, S. K. (2015). Bilimde Soyutlama Ve Sanatta Soyutlama. Mehmet Yılmaz (Haz.). Sanatın Felsefesi Felsefenin Sanatı içinde (228-243). Nazım Özüaydın (Çev.). 3. Baskı. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Lenoir, B. (2005). Sanat Yapıtı. Aykut Derman (Çev.). 4. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Leppert, R. (2002). Sanatta Anlamın Görüntüsü İmgelerin Toplumsal İşlevi. İsmail Türkmen (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- May, R. (2007). Yaratma Cesareti. Alper Oysal (Çev.). 10. Baskı. İstanbul: Metis Yayınları.
- Nietzsche, F. (1991). Nietzsche Eylem Ödevi. İsmet Zeki Eyüboğlu (Çev.). İstanbul: Broy Yayınları.
- Read, H. (1974). Sanatın Anlamı. Güner İnal, Nuşin Aşgari (Çev.). 2. Baskı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Strauss, C. L. (1995). Irk, Tarih ve Kültür. Haldun Bayrı, Reha Erdem, Arzu Boyacıoğlu, Işık Ergüden (Çev.). 2. Baskı. İstanbul: Metis Yayınları.
- Timuçin, A. (1993). Estetik. 2. Baskı. İstanbul: İnsancıl Yayınları.
- Tolstoy L. N (2018). Sanat Nedir. Ali Alkan İnal (Ed.). Mazlum Beyhan (Çev.). İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Tunalı, İ. (2007). Estetik. 10. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Wölfflin, H. (1990). Sanat Tarihinin Temel Kavramları. Ahmet Cemal (Çev.). 3. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ziss A. (1984). Estetik. Yakup Şahan (Çev.). İstanbul: De Yayınları.